

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Needs Assessment in Development of Result - Based Management Model for Basic Education Institutions

ประภา สมาคม¹, ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล², ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก³

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์, ³อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 379 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index แบบปรับปรุง (PNI Modified) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .588)
2. สภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .467)
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.12 โดยภาพรวม (0.16)

คำสำคัญ : การประเมินความต้องการจำเป็น / การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ / สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the degree of success and importance of Result-Based Management in basic educational institutions; and 2) to needs assessment to development the model of Result-Based Management for basic educational institutions. The research was undertaken using a needs assessment research that consisted of 3 step as follows: 1) conceptual research framework. 2) study the degree of success and importance of Result-Based Management in basic educational institutions 3) needs assessment to development the model of Result-Based Management for basic educational institutions. The samples used in this research were from 379 administrators of the basic educational institutions who were selected by the Multi-stage sampling. Statistics used to contents analysis, the percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and Priority Need Index Modified (PNI Modified)

The research results were as follows:

1. The degree of success of Result-Based Management in basic educational institutions. By all groups of the average value was high ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .588).

2. The importance of Result-Based Management in basic educational institutions. By all groups of the overall average value is the highest level ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .467).

3. Needs to developing the Result-Based Management model for basic educational Institutions. All aspects of the overall the samples are essential requirements for all items with the PNI Modified between 0.19 to 0.12 overall (0.16).

Keyword: Needs Assessment / Result - Based Management Model / Basic Educational Institutions

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program me for International Student Assessment : PISA) ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเพื่อความร่วมมือ และพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) โดยประเมินนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือกลุ่มอายุ 15 ปี ในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ประเมินทุก ๆ 3 ปี ประเมินครั้งแรก คือ PISA 2000 ผลการประเมิน PISA 2009 สำหรับประเทศไทย มีดังนี้ การอ่าน ได้ 421 คะแนน ลำดับที่ 50 (ค่าเฉลี่ย 492) คณิตศาสตร์ ได้ 419 คะแนน ลำดับที่ 52 (ค่าเฉลี่ย 496) วิทยาศาสตร์ ได้ 425 คะแนน ลำดับที่ 49 (ค่าเฉลี่ย 501) ผลการประเมิน พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนต่ำทุกวิชาและมีแนวโน้มลดลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2553: 1-13) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้สี่ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่

การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 5-23)

นอกจากนี้ จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติดังกล่าว และเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศด้านสังคม การบรรลุเป้าหมายเร่งด่วนของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ากลไกสำคัญที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับระบบของสถานศึกษา จึงมีความคิดริเริ่มในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ก้าวทันกระแสโลกาภิวัตน์และมาตรฐานสากลนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 31,286 คน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 379 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ได้จากการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) สุ่มตามภูมิภาค เขตพื้นที่ การศึกษา และขนาดโรงเรียน เพื่อให้ครอบคลุมและเป็นตัวแทนประชากรที่ดี (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550: 63-65)

2. ด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

2. เวลาที่ศึกษา ปีการศึกษา 2555-2556

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์หรือความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก ใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวบ่งชี้เป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นและแสดงผลงานต่อสาธารณะ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2543 : 146) กล่าวว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารที่เน้นการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารในแต่ละระดับขององค์กรต้องยอมรับและคำนึงถึงผลงาน รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการจัดวางระบบการตรวจสอบผลงานและการให้รางวัลตอบแทนผลงาน (Performance Related Pay)

กล่าวโดยสรุป การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management: RBM) เป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในระบบราชการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน

กระบวนการของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์จะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน (Williams. 1998 : 25-27; ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2543: 151-152) ดังต่อไปนี้

- 1) การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร
- 2) การกำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้วัดผลดำเนินงาน
- 3) การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน
- 4) การให้รางวัลตอบแทน

2. มาตรฐานกับการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงมาตรฐานกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 1-16)

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน
- 2) ด้านการจัดการศึกษา
- 3) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 4) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา
- 5) ด้านมาตรการส่งเสริม

แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 185-189)

- 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
- 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
- 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา
- 7) การจัดทำรายงานประจำปี
- 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุกิจ ศรีพรหม (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับแบบแผนการบริหารราชการแนวใหม่ : กรณีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ประเด็นแรก ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในระดับปฏิบัติมากเทียบได้กับขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้ของ Roger (1995) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การสื่อสาร ภาวะผู้นำทางความคิด การตัดสินใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และนโยบายการบริหาร ประเด็นที่สอง รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดคือ การสื่อสาร รองลงมา คือ ภาวะผู้นำทางความคิด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นโยบายการบริหาร และการตัดสินใจตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำทางความคิดส่งผลทางอ้อมต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยผ่านการสื่อสาร รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้จากกลุ่มตัวอย่างในระดับดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 107) ได้ศึกษา สภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการปฏิบัติ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานำแนกตามขนาดโรงเรียน สรุปได้ว่า โดยรวมทุกขนาดได้ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในแต่ละรายการ มีค่าร้อยละระหว่าง 98.7- 99.8 โดยข้อรายการที่โรงเรียนดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายใน และเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด (ร้อยละ 99.8) 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน นำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย และสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ร้อยละ 99.7) และ 3) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา และนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้อย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 99.6)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการวิจัย ใช้การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research)
2. ขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน
 - 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์
 - 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงมาจากเครื่องมือการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำเป็นแบบสอบถามข้อมูลตอบสนองคู่ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณามีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และตรวจสอบความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .53-.83 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 เสนอขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยจัดส่งและตอบรับทางไปรษณีย์ ลงทะเบียน ถึงกลุ่มตัวอย่าง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้
 - ขั้นตอนย่อยที่ 1 นำข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางและบรรยาย
 - ขั้นตอนย่อยที่ 2 จากนั้นนำผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น ที่ได้จากขั้นตอนย่อยที่ 1 มาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเทคนิค Priority Needs Index แบบปรับปรุง สถิติที่ใช้ คือ PNI Modified ตามสูตรการหาค่า $PNI\ Modified = (I-D)/D$ (สุวิมล ว่องวานิช. 2550: 275-279)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .588) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ

ภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .767) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .663) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .610) และอันดับสุดท้าย การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .748) ตามลำดับ

2. สภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .467) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .478) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .467) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .547) และลำดับสุดท้ายด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .564) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.12 โดยภาพรวม (0.16) รายการที่มีความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI Modified สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน (0.19) อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (0.16) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (0.16) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน (0.12)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .588) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .767) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .663) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .610) และ อันดับสุดท้าย การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .748) ตามลำดับ

1.2 สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .467) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .478) รองลงมาคือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .467) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .547) และลำดับสุดท้ายด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .564) ตามลำดับ

2. การประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.12 โดยภาพรวม (0.16) รายการที่มีความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI Modified สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (0.19) ลำดับที่ 2 คือ การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (0.16) ลำดับที่ 3 คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (0.16) และลำดับสุดท้าย คือ การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน (0.12) สอดคล้องกับ สุกิจ ศรีพรหม (2550) ทั้งนี้เนื่องจาก ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับแบบแผนการบริหารราชการแนวใหม่ : กรณีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ประเด็นแรก ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในระดับปฏิบัติมากที่สุดได้กับขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้ของ Roger (1995) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การสื่อสาร ภาวะผู้นำทางความคิด การตัดสินใจ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และนโยบายการบริหาร ประเด็นที่สอง รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดคือการสื่อสาร รองลงมา คือ ภาวะผู้นำทางความคิด แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ นโยบายการบริหาร และการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำทางความคิดส่งผลทางอ้อมต่อการยอมรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยผ่านการสื่อสาร รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้จากกลุ่มตัวอย่างในระดับดี

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 107) ทั้งนี้เนื่องจากได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการปฏิบัติ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานำร่องตามขนาดโรงเรียน สรุปได้ว่าโดยรวมทุกขนาดได้ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในแต่ละรายการ มีค่าร้อยละระหว่าง 98.7- 99.8 โดยข้อรายการที่โรงเรียนดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายใน และเตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด (ร้อยละ 99.8) 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน นำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษาโดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย และสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็น รายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ร้อยละ 99.7) และ 3) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบ ข้อมูลสารสนเทศ รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนา และนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้อย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 99.6)

ดังนั้นจึงสรุปในเชิงนโยบายได้ว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบ มุ่งผลสัมฤทธิ์ และระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้งนี้ ยังมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบจาก การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลจากการวิจัยครั้งนี้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบ มุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2543). “การบริหารผลการดำเนินงาน (Performance Management)” รวมบทความ วิชาการ 100 ปี รัฐประศาสนศาสตร์ไทย. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). เทคนิควิธีวิเคราะห์นโยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2543). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, กรุงเทพฯ. (เอกสารอัดสำเนา).
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วี. อินเตอร์ พรินท์.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วีพรินท์ (1991).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชรรรมาเพชร.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2556). **สภาพการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ: พรินทวามกราฟฟิค.
- Krejcie, & Morgan. (1970). **Determining sample size for research in Journal of Educational and Psychological Measurement**, 14, 1978.
- Williams, Richard S. (1998). **Performance Management; Perspectives on Employee Performance**. An International Thomson Publishing Company.